POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI.

Štev. 43. V Ljubljani, 11. novembra 1920. Leto LX.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva. — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:
Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.
Rokopisov ne vračamo.
Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . 40·— K
pol leta . . . 20·— „
četrt leta . . . . 10·— „
posamezna številka po 80 vin.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . 90 vin.
„ „ „ dvakrat. . 80 „
„ „ „ trikrat . . 50 „
za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 40 vin.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 60 vin za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštnine še 45 K.

Telefon uredništva štev. 312.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:
Upravništvo Učiteljsk. Tovariša v Ljubljani, Mestni trg št. 17/III.
Poštni čekovni urad št. 11.197.
Reklamacije so proste poštnine.

Naš položaj.

Ožji sosvet Udruženja Jugoslovanskega Učiteljstva, poverjeništvo Ljubljana je na svoji seji 2. nov. t. l. razpravljalo o materijalnem položaju učiteljstva z ozirom na nove draginiske doklade in ugotovil sledeče:

Rešitev povišanja draginiskih doklad za učiteljstvo se ni izvršila tako gladko kakor bi bilo pričakovati kot samoobsebi umevno. Sosvet ugotavlja, da se še vedno dela razlika med učiteljstvom in državnim uradništvom kljub temu, da je učiteljstvo po členu 33 zakona o narodnih šolah z dne 23. jul. 1919 državno uradništvo.

Na podlagi došlih poročil ugotavlja sosvet, da bi bila naredba o novih draginiskih dokladah predložena ministrskemu svetu brez upoštevanja učiteljstva, ako ne bi z vso vnemo posredovalo načelstvo Udruženja Jugoslovanskega Učiteljstva v Beogradu, in bi bilo učiteljstvo izven Srbije prezrto in izpuščeno iz naredbe še pri zadnjih razpravah, ako se ne bi z vso odločnostjo zavzeli za pokrajinsko učiteljstvo naši odločni zagovorniki in nam naklonjeni ministri in poslanci.

Po ugotovitvi teh dejstev izreka ožji sosvet vse priznanje vodstvu Udruženja Jugoslovanskega Učiteljstva v Beogradu: izreka svoje priznanje ministru prosvete Svetozarju Pribičeviču, ki je zastavil svoj uradni in osebni vpliv za interese svojega podrejenega učiteljstva, ter izreka svoje priznanje ministru dr. Vekoslavu Kukovcu, kot odločnemu zagovorniku pokrajinskega učiteljstva na seji ministrskega sveta in ministru na razpoloženju dr. Albert Kramerju za njegova odločna in vztrajna posredovanja.

Hkrati je ožji sosvet pri razpravi o materijalnem položaju učiteljstva konštatiral, da ne smatra še za urejeno vprašanje materijalnega stanja upokojencev, katerih prejemki so z ozirom na vzgojno delo na sedaj vladajoči generaciji državljanov v najbednejših in najhujših razmerah naravnost krivični in sramotni za državo: enako je še neurejeno vprašanje plač strokovnem učiteljstvu specialnih in meščanskih šol. Ožji sosvet vnovič poudarja zahtevo učiteljstva po popolnem izjednačenju z ostalim državnim uradništvom in uvrstitvi učiteljstva v splošno službeno pragmatiko državnega uradništva, ter zahtevo po podržavljenju vsega šolstva.

Pričakujemo, da bodo vsi dosedaj nam naklonjeni ministri in poslanci v bodočem narodnem predstavništvu izvojevali nam še končno ureditev naših zahtev.

V Ljubljani, 2. novembra 1920.

Ožji sosvet Udruženja Jugoslovanskega Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

I. J.:

Moderno vzgajališče v Nemški Avstriji.

Svetovna vojna je zasekala globoke rane v šolstvu vseh vojskujočih se držav. Mnogo časa bo še preteklo, predno se odstranijo in ublažijo vsi oni momenti, ki ovirajo uspešen razvoj šolstva in vzgoje ter zabranjujejo, da bi prišel svet v normalni tir predvojne dobe.

Posurovelost mladine — spremljevalka vsake vojne, napravlja mnogo skrbi odgovornim činiteljem. Vse države so marljivo na delu, da posvete največjo pozornost svoji bodočnosti — mladini.

V mnogih državah reformirajo šolstvo z največjo naglico, zametujejo stara pedagoška načela in odpirajo pot novim principom. Kako se bo obnesla ta vzgojna »revolucija« nam pokaže bližnja bodočnost.

V Traiskirchenu, mestecu nemško-avstrijske republike se je nahajala do konca svetovne vojne znana topničarska kadetnica, v katero so se sprejemali navadno le sinovi iz višjih oficirskih in uradniških krogov.

Ta vojaški zavod je spremenila država v moderno vzgajališče. Je to pravzaprav srednja šola z internatom, ki se smatra v nemških pedagoških krogih za vzoren zavod in pravo pridobitev na šolskem in vzgojnem polju.

Tu se ne uče gojenci latinščine ali grščine, ne logaritmov in trigonometrije, ne pedantsko natančno zemljepisja ali zgodovine, prirodopisja ali prirodoslovja. Na podlagi materinega jezika si morajo prisvojiti gojenci toliko splošnega znanja, kolikor se zamore zahtevati od izobraženega državljana nemške avstrijske republike. **Vzgaja se v zavodu v prvi vrsti za praktično življenje.** To je glavni moment v bistvu tega vzgajališča.

Pri sprejemnih izpitih se gojencev ne izprašuje na način, ki ga nudijo n. pr. naši gimnazijski izpiti. V razgovoru z učiteljem mora pokazati deček svoji starosti odgovarjajočo splošno izobrazbo. Napiše se mu n. pr. tudi na tablo skupina besed, ki je vzeta iz kakega praktičnega ali vzgojnega stavka v čisto zmešanem redu. V najkrajšem času more povedati deček s pravilno vrsto besed ali pa vsaj uganiti njegovo smisel. Pokaže se mu tudi kaka geometrična figura, katero mora potem približno narisati na tablo.

Če je že sprejemni izpit nekaj posebnega in zanimivega, mora nas tembolj zanimati učni načrt tega zavoda, ki se nahaja sredi velikega, razkošnega parka. Gojenci se sprehajajo tod bosi, gologlavi, oblečeni v priprosto platneno obleko, ki se lahko vsak trenutek opere. Lega zavoda dopušča, da se posveča izredna pozornost telesni vzgoji mladine. Telovadba na prostem, skakanje, tekanje, plavanje, igre in sprehodi po obsežnem parku so pravi blagoslov za mladino, ki je vsled slabe prehrane po različnih mestih, zlasti Dunaju, telesno zelo zaostala.

Ker ima zavod lastno gospodarstvo, se nahaja v prostranih hlevih mnogo domače živine. Učni načrt zahteva da se seznanijo gojenci tudi z načinom življenja domačih živali, prehrana, snaga, najnavadnejše bolezni in zdravila zoper iste i. t. d.

Gojenci višjih razredov opazujejo čisto naravne pojave, ki so se jim pa dosedaj povsod skrbno prikrivali, kakor parjenje živali, porode itd.

V zavodu stanuje stalno tudi učitelj-zdravnik. On poučuje mladino o vsem, kar je potrebno, da si ohrani čisto dušo in zdravo telo.

Zavod ima svojo bolnišnico, ki jo oskrbuje omenjeni zdravnik. Gojenci najvišjih razredov spremljajo zdravnika po bolniških sobah ter se vadijo spoznavati najnavadnejše bolezni, ki jim je človek izpostavljen. Spoznavajo različna profilaktična sredstva, obvezujejo in razvezujejo različne rane, izpirajo in tudi opravljajo enostavne operacije. Znanje, ki si ga pridobe v zavodu zadostuje za najnavadnejše slučaje bolezni in nesreč, posebno v onih krajih, kjer ni zdravnika pri roki.

Kakor sem že omenil, je to zavod, ki resnično vzgaja za praktično življenje. Je to prvi poskus, ki se bo brezdvomno dobro obnesel in gotovo je, da bo sledilo temu zavodu še več enakih širom republike.

Največja ovira zavodu je prehrana, na kateri trpi celotna nemško-avstrijska država. Vendar je lansko leto pomagala v tem oziru ameriškanska misija, ki je zalagala zavod z živili, a vendar gojencev ni razvadila, ker je bila hrana čisto priprosta: mleko in riž.

Najbolje so se počutili v zavodu Dunajčani. Prej bolj podobni skeletu nego normalno razvitemu dečku ali mladeniču, so postali rdeči, okrogli in zdravi, da so jih njihovi starši, bratje in sestre komaj spoznali, ko so prišli domov za časa počitnic.

V zavodu je bilo lansko leto 270 gojencev, oglasilo se jih je pa k sprejemnemu izpitu petkrat toliko. Vsestranski in splošni učni načrt ne dopušča višjega števila.

V počitnicah se je vršilo na tem državnem vzgajališču več učiteljskih počitniških tečajev, za katere se je oglasilo nad tisoč učiteljev, a je bilo sprejetih le okroglo 200. Izbrali so udeležence tako, da so bili zastopani vsi okraji cele republike. Ti tečaji so bili nekaka priprava za splošno reformo šolstva v Nemški Avstriji. Pričakovati je, da se tudi ljudsko šolstvo temu načinu primerno reformira.

Nove potnine za učiteljstvo in uradništvo.

(Uredba o povračilu stroškov državnim uslužbencem ob službenem potovanju in selitvi.*)

Uradnikom in drugim uslužbencem, ki se jim odredi, da po službenih opravkih potujejo izven kraja svojega stalnega službovanja, ali ki se premeščajo iz enega kraja v drugega, pripadajo iz državne blagajne po natančnejših določilih te uredbe ta-le povračila stroškov:

A. Za službena potovanja v meja kralievine.

I. Dnevnice.

Dnevnice so velike in male ter se dele na polne in skrčene.

1. **Velike dnevnice** pripadajo državnim uslužbencem, ki so v redni službi pri posrednih in pokrajinskih oblastvih. Istotako pripada ta dnevnica onim uslužbencem, ki so v redni službi pri oblastvih, katerih območje obsega več političnih okrajev (srezov, kotarov), če po službenih opravkih potujejo izvun meje političnega okraja (sreza, kotara), v katerem je oblastvo.

2. **Male dnevnice** pripadajo državnim uslužbencem za vsa druga službena potovanja.

3. **Polne dnevnice** jim pripadajo, če trajajo službena potovanja do 45 dni: pri velikih dnevnicah se dele na povišane polne dnevnice in na normalne polne dnevnice.

a) Povišane polne dnevnice pripadajo državnim uslužbencem za prvih petnaist dni potovanja.

b) Normalne polne dnevnice pripadajo državnim uslužbencem za trideset dni in teko izza petnaistdnevnega roka, določenega za povišane polne dnevnice.

Pri malih polnih dnevnicah ni te razdelitve.

4. **Skrčene dnevnice** pripadajo državnemu uslužbencu za vsak dan preko petinštiridesetih dni ki jih prebije v uradnem opravku na enem in istem kraju, dokler ostane na tem kraju.

Dnevnice se izplačujejo po tabeli št. 1.

5. Čas za dnevnice se računi:

a) od ure odhoda do ure povratka: za vsakih polnih štiriindvaiset ur se računi cela dnevnica:

b) ako je ostanek večji nego dvanaist ur, se računi cela dnevnica:

c) do dvanaist ur se računi polovica dnevnice:

č) če se ne označi v računu ura odhoda in povratka, se računi po pol dne.

Tabela št. 1.

Tekoča številka	Vrste uslužbencev	Za službena potovanja: Na ozemlju Srbije in Črne gore, iz Srbije in Črne gore v pokrajine in obratno — Polne dnevnice — povišane	Polne dnevnice — normalne	Skrč. dnevn. — za pot nad 45 dni	V pokrajinah izvun Srbije in Črne gore, ne glede na to, v kakšnem denarju prejemajo plačo — Polne dnevnice — povišane	Polne dnevnice — normalne	Skrč. dnevn. — za pot nad 45 dni
		dinarjev			kron		
Velike dnevnice							
1.	Ministri	200	150	150	—	—	—
2.	Višji uradniki s plačo od 7000 dinarjev navzgor in od IV. činov. raz. navzgor .	80	60	50	200	180	120
3.	Višji uradniki s sistemizirano letno plačo 5000 din. do 7000 din. in uradniki od VII. do IV. čin. raz.	60	50	40	160	140	100
4.	Ukazni uradniki s sistemizirano let. plačo pod 5000 din.; uradniki pod VII. činovnim razredom, svečeniki in učitelji	50	40	30	140	120	80
5.	Aspiranti, praktikanti, vežbeniki in drugi, ki so po dosedanjih predp. imeli pravico do dnevnice XI. čin raz. . . .	40	30	20	100	80	60
6.	Neukazni uslužbenci v Srbiji in Črni gori, poduradniki, manipulanti, dnevničarji in pisarniški pomočniki	35	25	20	80	70	50
7.	Sluge in strežniki stal. in zač.	30	20	15	70	60	40
Male dnevnice	Uslužbenci pod 2 . . .	—	50	40	—	140	100
	Uslužbenci pod 3 . . .	—	40	35	—	120	80
	Uslužbenci pod 4 . . .	—	35	25	—	80	70
	Uslužbenci pod 5 . . .	—	25	20	—	60	50
	Uslužbenci pod 6 . . .	—	20	15	—	50	45
	Uslužbenci pod 7 . . .	—	15	12	—	40	36

II. Potnine za službena potovanja z vozom, po železnici in s parnikom.

6. Če državni uslužbenci ob času službenega potovanja ne morejo potovati s parnikom ali po železnici, ker teh prevoznih sredstev ni, jim gre povračilo voznih stroškov po kilometru, in sicer:

uslužbencem pod 1. 2. 3. 4 in 5 tabele št. 1. po 3 dinarje v Srbiji in Črni gori in po 10 kron v ostalih pokrajinah, drugim pa po 2.50 dinarja, oziroma po 8 kron, za vsak kilometer

* Razglašena v »Službenih Novinah kralievine Srba, Hrvata i Slovenaca« št. 222, izdanih dne 8. oktobra 1920.

7. Razdalja v kilometrih se računi od sredine kraja, iz katerega državni uslužbenec odhaja do sredine kraja, v katerega prihaja, oziroma od železniške ali parobrodne postaje in do nje in sicer po najkrajši uporabni poti med tema krajema. Razdalja, ki jo je treba prepotovati v štiriindvajsetih urah, se ceni po krajevnih razmerah in po letnem času.

Za razdaljo in neuporabnost poti so merodajna: potrdila gradbenih sekcij, gradbenih direkcij in ministrstva za zgradbe, kilometrske karte in urokazi (državna izdaja). Kontrolni organi si morajo nabaviti razdaljnike (seznamke o razdaljah) in kilometrske karte.

Pet kilometrov šteje za eno uro.

Ulomki pod enim kilometrom se ne plačujejo.

Če je več razdalj po enem predloženem računu se seštejejo vse razdalje in od skupne vsote se plačajo samo celi kilometri.

8. Kilometraža se ne plačuje tudi za ona potovanja, ki se morajo po bistvu posla izvrševati peš kakor potovanja zaradi merskih del, ekspropriacij (vohče terenska dela) itd.

9. Kilometraža državnim uslužbencem ne pripada, če uporabljajo državna ali samoupravna prevozna sredstva: vozove, konje, avtomobile in prevozna sredstva na vodi. Če pa za spredaj navedena prevozna sredstva plačajo voznino na račun države ali samoupravnih teles se jim mora plačana vsota povrniti.

10. Za službena potovanja po železnici ali s parnikom se plačuje vrednost (znesek) vozovnice po tabeli št. 2.

Tabela št. 2.

	Vrste uslužbencev	Vrednost vozovnice	
		Železniška	Parobrodna
a	Uslužbenci, našteti pod 1, 2 in 3 v tabeli št. 1 te uredbe	I razr.	I razr.
b	Uslužbenci, našteti pod 4 v tabeli št. 1 te uredbe	II. razr.	I. razr.
c	Uslužbenci, našteti pod 5 v tabeli št. 1 te uredbe	II. razr.	II. razr.
č	Uslužbenci, našteti pod 6 in 7 v tabeli št. 1 te uredbe	III. razr.	II razr.

11. Če državni uslužbenec, ki mu pripada vozovnica nižjega razreda spremlja uradnika, ki mu pripada vozovnica višjega razreda ob transportu državnega denarja ali državnih vrednot, ima pravico do vozovnice istega razreda kakor uradnik, katerega spremlja.

12. Državni uslužbenec, ki ima na kakršnikoli podstavi brezplačno vozovnico, nima pravice do povračila voznine. Istotako gre uslužbencu, ki ima vozovnico za službeno ceno, pravica samo do povračila vrednosti dejanski plačane prevozne cene. Vsak mora na priloženem računu označiti, ali je imel brezplačno vozovnico ali vozovnico za službeno ceno ali ne. Če tega ne stori, mora državni blagajni povrniti škodo ter se kaznuje po določilih kazenskega zakonika.

13. Državni uslužbenec je upravičen uporabljati vse vlake, razen ekspresnih. Za uporabo ekspresnih vlakov pa je potrebna odobritev resortnega ministra oziroma bana in predsednika pokrajinske vlade.

14. Za vožnjo od stanovanja ali hotela do železniške ali parobrodne postaje in obratno kakor tudi za vožnjo na spojnih postajah, če je parobrodna postaja oddeljena od železniške ali obratno, se plačuje vožnja po določeni tarifi, kjer je taka ustanovljena. Kontrolni organi si morajo, ko stopi ta uredba v veljavo, nabaviti tarife. Za one kraje, kjer ni tarif pa se plačuje, in sicer podnevi računajo dan od 6. do 18. ure, v Srbiji in Črni gori po 10 dinarjev, v drugih pokrajinah po 30 kron, a ponoči, računajo noč od 18. do 6. ure, v Srbiji in Črni gori po 20 dinarjev in v drugih pokrajinah po 50 kron.

15. Osobje, našteto pod 7. v tabeli št. 1 te uredbe, nima pravice do povračila vožnje z izvoščkom.

16. Za vožnjo na razdalje, za katere ni tarif, a bi kilometraža znašala več nego dovoznina (fijakarina), gre po točki 14. uslužbencu pravica do kilometraže.

17. Dovoznina (odvoznina, fijakarina) se plačuje uslužbencu od kraja službovanja tudi, če kraj, kamor potuje, ni oddaljen več nego 2 kilometra; toda v tem primeru dotični uslužbenec nima pravice tudi do te kilometraže.

18. Za vnos ali iznos ročne prtljage v železniški vlak ali na parnik kakor tudi za vnos ali iznos na spojenih železniških ali parobrodnih postajah, če traja potovanje več nego 48 ur, gre uslužbencu, in sicer: za potovanje v Srbiji in Črni gori povračilo po 3 dinarje, za potovanje v drugih pokrajinah pa po 10 kron.

19. Uslužbenci, našteti pod 6 in 7 v tabeli št. 1. te uredbe, nimajo pravice do povračila za vnos in iznos ročne prtljage.

20. Če traja službeno potovanje več nego 15 dni gre uslužbencu pravica do ročne prtljage do 30 kilometrov in voznina se mu povrača po službeni železniški, oziroma parobrodni tarifi. Za službeno potovanje, ki traja manj nego 15 dni, uslužbencu ne gre povračilo za voznino prtljage.

B. Za selitev iz enega kraja v drugega v mejah kraljevine.

21. Državnemu uslužbencu pripadajo ob premestitvah te-le odškodnine:

a) osebna dnevnica in dnevnica za rodbino;
b) za osebno in za rodbinsko vožnjo kilometraža, voznina po železnici ali s parnikom in z izvoščkom;
c) za prevoz pohištva;
č) za prenos in prevoz prtljage.

a) Dnevnica za selitev.

22. Državnemu uslužbencu pripada, dokler je na selitveni poti, velika polna dnevnica po tabeli št. 1. te uredbe.

Za vsakega preseljenega rodbinskega člana mu pripada še doklada v znesku po 25% dnevnice, ki mu gre po prejšnji točki.

Ta dnevnica se plačuje po predpisih točke 5. te uredbe; to velja tako za osebno kakor za rodbinsko dnevnico.

b) Kilometraža in povračilo stroškov za osebni prevoz uslužbenčev in prevoz njegove rodbine ob selitvi, če ne morejo potovati po železnici ali s parnikom, ker takih prevoznih sredstev ni.

23. Državnemu uslužbencu, ki se seli brez rodbine, pripada za osebni prevoz povračilo stroškov po kilometru, predpisano v točki 6. te uredbe. Če pa se seli z rodbino vred, ima pravico do povračila dejanskih stroškov, in sicer se pri tem računijo tri osebe na en voz. Za dokaz plačane vožnje mora predložiti ista dokazila kakor za prevoz pohištva. (Točka 28. te uredbe.)

24. Določilo točke 9. te uredbe za uporabo državnih ali samoupravnih prevoznih sredstev velja tudi tukaj tako za osebni prevoz kakor za prevoz rodbine.

Voznina po železnici in s parnikom ob selitvi.

25. Za osebni prevoz gre državnemu uslužbencu ob selitvi po železnici ali s parnikom vozovnica po tabeli 2. te uredbe, za vožnjo rodbinskih članov pa vozovnica istega razreda, ki gre tudi njemu.

Vse ugodnosti (znižane in brezplačne) voznine se morajo vpoštevati in označiti v računu. Kdor tega ne stori, mora državni blagajni povrniti škodo ter se kaznuje po predpisih kazenskega zakonika.

Ob selitvi ima državni uradnik pravico uporabljati vse vlake, razen ekspresnih.

Dovoznina ob selitvi.

26. Dovoznina ob selitvi se plačuje po predpisih točke 14. te uredbe.

V krajih, kjer ni tarife, se plačuje dovoznina po točki 14. te uredbe, samo da se morajo računati tri osebe na en voz.

Prtljaga ob selitvi.

27. Povračilo za vnos in iznos ročne prtljage ob selitvi se plačuje kakor za službena potovanja po točki 18. te uredbe.

Voznina za prevoz večje ročne prtljage se povrača po službenih tarifah prometnih postaj, in sicer če se uslužbenec seli sam, največ za težo do (50) petdeset kilogramov, če z rodbino pa za vsakega člana še po 25 kilogramov, toda tako, da vsa teža prtljage ne sme presezati 150 kilogramov. To povračilo gre uslužbencu ne glede na to, koliko časa traja potovanje.

c) Za prevoz stvari in pohištva ob selitvi.

28. Za selitev pripada državnemu uslužbencu povračilo za nakladanje, raz-kladanje, prevoz stvari od stanovanja do postaje in obratno po dejanskih stroških.

Za dokazilo služijo pravilni računi o izdatkih in potrdilo pristojnega občinskega oblastva o povprečni višini teh stroškov v tem kraju.

Ti izdatki se imajo gibati v okviru neizogibne potrebe.

29. Povračilo za prevoz pohištva, kjer se ne more iz kraja v kraj uporabiti prevoz po železnici ali s parnikom ali če je selitev mešana: po železnici, s parnikom in vozom, se plačuje po dejanskih stroških.

Računi dejanskih stroškov za prevoz pohištva se izpričuje s potrdilom izhodne občine, overjenim po pristojnem političnem oblastvu; v njem mora biti označena dogovorjena cena za prevoz stvari, število voz in teža v kilogramih. Ako se teža ne da opredeliti natanko, ker ni mer, se mora oceniti približno. V vsakem takem potrdilu mora občina označiti, kolika je povprečna cena za prevoz dotične količine stvari v tem kraju.

Dohodna občina mora na istem potrdilu overiti, da se je označena količina blaga tudi pripeljala.

Če se ugotovi, da so navedbe v potrdilu neresnične, so dotične osebe odgovorne po določilih kazenskega zakonika.

Pri mešanih potovanjih, ako uslužbenec prevaža stvari samo na enem delu pota, potem pa po železnici ali s parnikom do kraja, kamor se seli, se potrdilo dohodne občine, oziroma one občine, v kateri naj se stvari naložé v vlak ali na parnik, ne zahteva, ker služi tedaj za dokazilo o količini stvari tovorni list.

Voznina za selitev stvari po železnici in s parnikom.

30. Voznina za transport pohištva po železnici ali s parnikom se plačuje iz državne blagajne po predloženem tovornem listu. Povzetje ob ekspediciji stvari se ne plačuje.

31. Voznina se plačuje po tarifi za tovorno (in ne za brzovozno) blago ali pa po tarifi za selitveni prevoz pohištva.

32. Ako se za selitev uporabi pohištveni voz, mora biti na tovornem listu zapisana lastna teža tega voza in voznina, ki se je plačala zanj. Pri sestavi računa se voznina za pohištveni voz ne sme postavljati v račun, niti se ne priznava. Tudi najemnina za pohištveni voz se ne plačuje iz državne blagajne.

33. Do povračila selitvenih stroškov iz državne blagajne ima državni uslužbenec pravico:

a) če je premeščen po službeni potrebi;
b) če je premeščen z napredovanjem ali če je premeščen na podstavi konkurza (natečaja) za službeno mesto;
c) pri novih imenovanjih, ko prvič stopa v službo, ali pa pri povratku v službo (reaktiviranje); v obeh teh primerih mu gre povračilo od kraja stalnega bivališča do kraja, za katerega je imenovan;
č) če se oblastvo, pri katerem uslužbenec službuje, premesti na drugi kraj, ali če se ukinja in dobi dotični uslužbenec z novo porazdelitvijo drugo mesto.

34. Pravice do povračila selitvenih stroškov nima uslužbenec:

a) če je premeščen kazensko ali na prošnjo;
b) če je premeščen v mejah občine, kjer službuje.

35. Med rodbinske člane, za katere ima državni uslužbenec pravico do povračila selitvenih stroškov, se štejejo:

a) poročena žena;
b) zakonski otroci, pastorki in adoptirani otroci, in sicer moški do polnoletnosti kakor tudi oni polnoletni, ki so nesposobni za delo ali so še dijaki, deklice pa do možitve, ako stalno žive pri roditeljih in se selijo z njimi;
c) roditelji, bratje in sestre, ded in babica, ako stalno žive s premeščenim uslužbencem in ako jih izključno ta vzdržuje ter se selijo z njim.

C. Splošna določila.

36. Državni uslužbenec mora takoj, najkesneje pa v 30 (tridesetih) dneh, če potuje službeno, po povratku na kraj stalnega službovanja, oziroma, če se seli, po prihodu v kraj, kamor je premeščen, predložiti račun o potnih stroških.

Ako je na račun teh stroškov vzel izvestno vsoto, pa v gorenjem roku ne predloži računa o potnih stroških, se mu vsota odtegne od prve prihodnje plače.

37. Na račun potnih in selitvenih stroškov sme uslužbenec pred potovanjem ali po izvršenem potovanju vzeti po približnem proračunu do dveh tretjin skupne vsote.

38. Račun o potnih stroških mora imeti nastopne bistvene pogoje:

a) rodbinsko in krstno ime in poklic uslužbenca, ki predlaga račun;
b) dan, mesec in leto;
c) cilj pota in po čigavi odločbi (dan, mesec in leto in številko odločbe);
č) točno označeni čas, ki ga je uslužbenec prebil na potovanju, kakor tudi uro odhoda, povratka ali prihoda (čas se računi od 1 do 24 ur);
d) vsako vrsto povračila ločeno in označeno z vsemi potrebnimi podatki, ki se zahtevajo s to uredbo;
e) označene vsote, že prejete na račun potnih ali selitvenih stroškov — v koliki vsoti, v kakšnem denarju in pri kateri blagajni;
f) označene vse ugodnosti, ki jih je imel uslužbenec pri voznih sredstvih;
g) računu morajo biti predložena vsa dokazila za vsako vsoto, razen za one, ki so izvzete v tej uredbi;
h) predstojnik oblastva, oddelka ali odseka mora vsak takšen račun potrditi.

39. Za popolno pravilnost predloženega računa in za resničnost listin je tisti, ki predlaga račun, odgovoren materialno in kazensko.

40. Predpisi te uredbe ne veljajo za osebe, ki službujejo pri vojakih — zanje velja še nadalje odločba ministrskega sveta z dne 10. junija 1920., B. br. 35.000 — nadalje ne za železniško osobje in vobče ne za vse kategorije državnih uslužbencev, katerih povračila za stroške bodisi za službena potovanja, bodisi za selitev, so urejena s specialnimi zakoni in uredbami kot izjemami od splošnih predpisov, ki so veljali za civilne uradnike.

41. Istotako določila te uredbe, ki govore o povračilu dnevnic in stroškov za službena potovanja ne veljajo za one uslužbence, ki imajo po specialnih zakonih in predpisih odškodnino za te stroške, določen potni paušal (nagrada počez mesečno ali na leto), kakor tudi ne za policijske uradnike, za katere ostane v veljavi odločba ministrskega sveta J B br. 10.253 z dne 21. maja 1920.

42. Državnim uslužbencem, ki iz posameznih pokrajin prihajajo v Beograd ter ostajajo tukaj v službi pri ministrstvih in drugih oblastvih, ne pripada za čas njih bivanja v Beogradu dnevnica, določena s to uredbo. Njim se plačuje kot dnevnica za prvih 60 dni in sicer: uslužbencem od VII. činovnega razreda navzgor po 30 dinarjev, uslužbencem pod VII. činovnim razredom pa po 25 dinarjev na dan.

Izplačevanje te dnevnice se jim sme podaljšati še za 60 dni; za to pa je treba odločbe resortnega ministra in soglasne odločbe ministra za finance.

Po preteku tega roka 60, oziroma 120 dni, ako se takim uslužbencem odobri podaljšba, preneha pravica do te dnevnice.

43. Pravica do vseh dnevnic, ki po tej uredbi pripadajo ukaznim uslužbencem, gre tudi onim neukaznim državnim uslužbencem, ki imajo po specialnih zakonih in uredbah pravico do prejemkov ukaznih uradnikov. Istotako gre pravica do vseh povračil neukaznim inženirjem in geometrom, ki imajo popolno kvalifikacijo.

44. Povračilo dnevnic in potnih stroškov za potovanja v inozemstvo se določa in odobrava z odločbo ministrskega sveta, oziroma komisija ministrov, ki se pooblašča za to, in sicer za vsak primer posebe.

45. Ta uredba stopi v veljavo za vso kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev dne 1. oktobra 1920.; takrat prenehajo veljati vsa določila zakonov, uredb in odločb, ki nasprotujejo določilom te uredbe.

D R br. 96.000.

V Beogradu, dne 30. sept. 1920.

Šulferajnske šole v slovenskih rokah.

Vsi vemo koliko gorja, narodnega pohujšanja, neznačajnosti in raznarodovanja je provzročil nemški „Schulverein“ s svojimi šolami med Slovenci. To ponemčevalno šolstvo so slikali Nemci v podobi orjaškega hrasta a vsako vejo na njem je tvorila šolska zgradba. Ta hrast je res bujno rasel, njegove veje so zasenčevale celo Slovenijo, celo nad našo prestolico Ljubljano so že visele. Hrastu so prilivale vse avstrijske oblasti, glavni gnoj pa je prihajal iz Berolina. Z rušitvijo Avstrije se je tudi ta hrast nevarno zagugal. Ker pa je imel glavne korenine na Dunaju, kjer je sedež društva, se sicer ni podal, toda Slovenci smo brž posekali veje, ki so nam delale strupeno senco. Sedaj štrli ta okleščeni orjak suhe vrhove v zrak ker tudi stranske korenine — dovodnice so mu odstranjene. V Jugoslaviji so namreč razpuščene vse podružnice, premoženje društva pa je sekvestrirano.

Ker je splošno znano, da je „Schulverein“ gradil v naših krajih šole poglavitno z denarjem, ki ga je nabral med nami, so se te šole prepustile slovenskim občinam, oz. šolskim občinam za primerno odkupnino. Kupnine so se naložile pri upravi fondov do končne odločitve komu pripade ta denar. Na ta način je „Schulverein“ proti svoji volji povzdignil slovensko šolstvo.

Šulferajnske šole, ki so danes last dotičnih občin, so bile v Sloveniji sledeče: v Tržiču na Gorenjskem (danes meščanska šola), v Hrastniku (šola in otroški vrtec), v Laškem, Sevnici, Vojniku, Šoštanju, Velenju, Vuzenici, Pekrah, Pragerskem, Slov. Bistrici, Poličanah, Rog. Slatini, Ljutomeru (kupila okr. posojilnica za meščansko šolo), Št. Lenartu (šola in društveni dom, oboje kupila glav. posojilnica za šolske in društvene namene), v Ravnem bregu (Sladki vrh) nad Cmurekom, v Št. Ilju nad Mariborom; nadalje na Kočevskem, v Lazih, Vrčicah, Ovčjaku in Svetlem potoku (občina Koprivnik), v Zdihovem in Verdrengu (občina Mo-

zeli) v Grčaricah (občina Dolenja vas)

Potem je imel „Schulverein" v Kočevju lesno obrtno šolo in otroški vrtec, oboje je kupilo poverjeništvo za socialno skrbstvo ter ustanovilo zavod za zanemarjeno mladino. Za šoli v Šiški in Rodinah nad Črnomljem ni bilo zanimanja pri šolskih občinah, zato sta se prodali potom prostovoljne dražbe najvišjima ponudnikoma. Rodinsko šolo je kupil iz Amerike se vrnivši domačin R. Rožič, ki je preuredil šolo za moderno gostilno. Nemška šola na Jesenicah je bila last »Schulkuratorija« v Ljubljani, a po razpustu društva je podedovala šolo Kranjska hranilnica, ki daje poslopje občini v najem za šolo. V Ljubljani je bila šulferajnska šola v poslopju realke.

Kakor s šulferajnskimi poslopji se je zgodilo tudi s premoženjem društva „Südmark", ozir. s krajevnimi društvi pod katerih firmo se je skrivalo to nevarno društvo. Znani „Südmarkhof" v Št. Ilju, glavno trdnjavo obmejnih renegatov, je kupila ondotna občina. Poslopje otroškega vrtca in nemškega telovadnega društva v Studencih pri Mariboru ondotni Sokol za telovadnico in slovenski otroški vrtec, poslopje otroškega vrtca v Marenberku novoustanovljeno slov. društvo „Otroški vrtec".

Tako so dobile slovenske občine vsaj delno zadoščenje za vse gmotne in moralne krivice tekom zadnjih desetletij.

Po „Jugoslaviji".

Slovenska Šolska Matica.

I. Dve knjigi za 1920 sta že dotiskani (Fink, Ukoslovje slov. jezika in Pivko-Schaup, Telovadba). Letopis za 1920 pojde v tisk sedaj, obsegal bo poleg temeljite ocene življenja in delovanja pokojnega ravnatelja H. Schreinerja ter krajših člankov o pedagoških pisateljih I. Macheriu in I. Krulcu podrobni učni načrt za telovadbo nižje stopnje in poročilo odbora SŠM. Imenik članov se natisne na posebni poli.

II. Dodatno objavljamo poročilo o izrednem občnem zboru SŠM. dne 27. avgusta 1920 v Mariboru. Najstarejši odbornik, gosp. nadučitelj Jakob Dimnik se je spominjal premnogih izgub SŠM. v preteklem letu. Lansko pomlad smo položili v prezgodnji grob vestnega pregledovalca računov SŠM., licejskega ravnatelja in marljivega pedagoškega pisatelja Ivana Macherja. Dne 19. decembra 1919 je umrl v Ljubljani dolgoletni duševni voditelj slovanske pedagogike, pedag. pisatelj, filolog in kritik, podpredsednik SŠM. Viktor Bežek. — Dne 14. aprila 1920 je umrl v 71. letu starosti naš neumorno delavni predsednik, velezaslužni pedagoški pisatelj, ustanovnik SŠM. Henrik Schreiner. — Dne 27. aprila 1920 je preminul pedagoški pisatelj, odbornik SŠM. Ivan Krulec. Vsem tem možem, ki jih ne moremo popolnoma nadomestiti, gre naš hvaležen spomin.

Novim predsednikom je izvolil občni zbor profesorja dr. Ljudevita Pivka. V odbor sta vstopila dosedanja namestnika prof. Marija Štupca in ravnatelj učit. Anton Dokler, oba v Ljubljani. Kot namestniki so bili izvoljeni: vseučiliški profesor dr. Karel Ozvald, višji šolski nadzornik Engelbert Gangl in okrajni šolski nadzornik Pavel Flerè, kot pregledovalec računov pa mestni učitelj Vendelin Sadar.

Izmed želja in nasvetov, ki so jih izrekli člani na občnem zboru, omenjamo sledeče:

1. Letopis 1920 naj objavi oceno delovanja ravnatelja H. Schrejnerja s sliko.

2. Sliko ravnatelja Bežeka. Obširnega životopisa ravnatelja Bežeka. Letopis ne objavi, pač pa se posveti njemu cela številka »Popotnika«.

3. Odbor naj si pridobi stalne poročevalce:

a) o jugoslovanski pedagoški literaturi;

b) o slovenski mladinski literaturi;

c) o ljudskih knjigah, ki se smejo dajati mladini v roke.

4. Med izdajami pedagoških klasikov je pričeti s Komenskim.

5. Odbor je pooblaščen povišati članarino na 20 K, eventualno še više, ako se tekom leta zopet izdatno podraži tisk. (Se je povišala zaradi dražjega tiska na letnih 8 dinarjev. Ured.).

III. Na odborovi seji, ki se je vršila isti dan po občnem zboru, je bil izvoljen za podpredsednika SŠM. nadzornik Ljudevit Černej. Sklepi:

1. Honorar pisateljem se zviša na 250 kron od pole.

2. Naprositi je dr. Ivana Laha, da spiše zgodovino pedagogike kot zaključek Bežkovih pedagoških knjig, ki bo porabna tudi kot pomožna knjiga na učiteljiščih.

3. Izdelati je podrobne učne načrte za telovadbo in jih objaviti v Letopisu.

4. Za leto 1920. izda SŠM. knjige: 1. Fink. Posebno ukoslovje slovenskega jezika v osnovni šoli (5 pol): 2. dr. Pivko-Schaup. Telovadba I. (6 pol) z uvodom o zgodovini, sestavu, metodiki telovadbe in z navodili glede osvoboditve od telovadbe: obsega naj vsaj proste in redovne vaje. 3. Letopis in 4. posebno polo z imenikom članov. Na sodelovanje v Letopisu je povabiti več priznanih pedagoških strokovnjakov in pisateljev.

Dr. Maks Kovačić, tajnik.

IV. Odbor SŠM. javlja, da je ob pogledu v proračun tiskovnih troškov za 16 tiskovnih pol bilo treba določiti članarino na 8 dinarjev za 1920. Vsled ogromne draginje tiska se mora zvišati tudi ustanovnina na **200 dinarjev**. Dosedanji ustanovniki morajo plačevati še letno doplačilo v znesku **5 dinarjev**, kajti inače bi nosila SŠM. zanje prevelike žrtve. Dijaška naročnina znaša **5 dinarjev**.

Učiteljski konvikt.

(Sklepi učit. društva kranjskega okraja.)

Bilo je pred 26 leti. Učiteljstvo je živelo in umiralo, prosilo in zahtevalo — toda zaman, ni ga bilo prijatelja, ki bi mu odrezal boljši košček kruha. Uvideli so tedaj naši tovariši, da jim je pomoči iskati le v sebi samim, pa bodisi na kakršenkoli način. Iz te žalostne dobe so vznikla naša gospodarska podjetja, ki med nje prištevamo tudi Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta. „Namen" društva že četrt stoletja želi v § 2. in kliče, naj že vendar zgradimo v Ljubljani poslopje pod zgornjim naslovom, v katerem se bode skrbelo za učiteljske otroke in sirote a) v moralnem in b) v gmotnem oziru. V zavodu bi bili otroci preskrbljeni kakor na očetovem domu in tu bi se pazilo, da bi otroci v kakršnikoli obliki v nravnosti ne grešili in se pripravljali za prihodnje življenje.

Dobro. Papir je tu, a beseda noče in noče postati meso. Starši begajo za stanovanji, učiteljski pripravniki iščejo zavetja v Marijanišču, na zborovanjih nam milostno ponujajo letne prispevke, ko pa potrkaš, utrujeni Ahasver, proseč zavetja, pa ni, in ni. Hodi dalje, išči!

Malo upanja je bilo, ko je konvikt prešel v nove roke, ko se je v „principu" sprejel naš predlog po Dijaškem domu, ko so nam obljubili zavetje na Ljubljanskem gradu. Toda žal, mašili so nam le usta! Danes smo tam, kjer smo bili, v Ljubljani se šopiri Studentenheim, minister prosvete pa deli visoke podpore za učiteljske penzijonate! Sam kapital še dolgo ne bo ustregel našim zahtevam, zato bi bilo potrebno, da zasnujemo, po čemer nas kliče živa potreba. Nič ni na svetu nemogočega, upam, da vsaj to vprašanje ne bo v izjemo. Treba samo prave volje.

Pravila sama so že zdavnaj zastarela, treba, da jih preosnujemo. Glavnemu odboru predlagamo sledeče spremembe:

1. Društvo naj se včlani UJU, poverjeništvo Ljubljana, uprava ostani samostojna kakor doslej.

2. „Slovensko učiteljsko društvo" se zameni z UJU, poverjeništvo Ljubljana.

3. Člani konvikta morejo biti samo učitelji; podporni in častni člani niso na mestu.

4. Pokrovitelji smejo biti samo učitelji, oziroma naša društva, ako vplačajo najmanj 1000 K. Vse dosedanje pokrovitelje naj se razveljavijo ali vsaj dopolnijo do nove pristojbine.

5. Ustanovniki smejo biti le oni iz učiteljskega stanu, ki plačujejo letno po 100 K.

6. Društvenina naj se zviša na 1 K mesečno.

7. Funkcijonarji smejo biti tudi izven Ljubljane stanujoči odborniki.

8. Društvena zborovanja naj se vrše v zvezi z delegacijskimi skupščinami.

9. O prepirih razsoja Učiteljsko razsodišče.

10. Ob razpustu pripade premoženje UJU, poverjeništvo Ljubljana.

Josip Lapajne.

Iz naše organizacije.

Društvene vesti.

+ **Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj** zboruje v četrtek, dne 18. novembra t. l. v šoli v Brežicah. Pričetek ob 10. uri. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala. Na dnevnem redu so važne točke, zato pričakujemo polnoštevilne udeležbe. — Odbor.

+ **Slovenjebistriško učiteljsko društvo** zboruje v četrtek dne 18. novembra t. l. ob 10. uri v dekliški šoli v Slov. Bistrici. Vzpored: Zapisnik o zadnjem zborovanju — dopisi — reševanje društvenih zadev — poročilo delegata tovariša Fr. Brgleza o delegacijskem zborovanju Zaveze v Mariboru; predavanje: Učna snov sedanjega zemljepisnega pouka za višjo stopnjo, govori tovariš Fr. Karbaš; slučajnosti. — Pred zborovanjem petje. Pesmarice I. in II.! Posebna vabila na šolska vodstva se ne razpošljejo. Polnoštevilne udeležbe se nadeja odbor.

+ **Ljubljansko učiteljsko društvo** je zborovalo v soboto, 23. oktobra 1920. 1. Tovariš predsednik Fr. Skulj otvori zborovanje, častita Andreju Rapetu kot novoimenovanemu nadzorniku za ljubljansko okolico ter pozdravi iz ruskega ujetništva vrnivšega se tovariša Emila Adamiča, ki poda v 1 uro trajajočem govoru sliko šolsko-političnih razmer v turkestanski sovjetski republiki zlasti v Taškentu, kjer je poročevalec prebil dolgo dobo neprostovoljnega ujetništva. Da si je delovanje neomejene diktature nahujskanega proletarijata ustvarilo katastrofalne gospodarske in politične posledice v Rusiji, je vendar upanje, da si opomore zopet šolstvo, ki je ob času revolucije največ trpelo. Tov. Adamič je obljubil napisati zanimiv referat za »Tovariša«.

2. Blagajnik Repovš opozarja, da je treba poravnati članarino 1. novembra, ko dobi učit. novo doklado. Sklene se zvišanje članarine za 10 K, da je mogoče kriti članstvo pri društvu javnih nameščencev.

3. Tov. tajnik priporoča podpreti rezervni sklad UJU. Brez organizacije ni doklad, ne našega ugleda, zato naj ne bode v društvu člana, ki ne bi prispeval svojega obolusa na žrtvenik učiteljske organizacije.

4. Živimo zadnjih 14 dni pod vtisom plebiscita na Koroškem. Dolžnost organizacije je, da pregleda vrste učiteljstva; ako vlada še kje oni duh avstrijskega patrijotizma, ki je zmagal na Koroškem. Vodstvo narodnih šol mora biti izročeno jugoslovansko mislečim voditeljem, da se prepoji našo mladino z ono idejo, ki ustvarja velike narodnostne države brez manjšin. Ako je v tem kaj nedostatkov pri našem šolstvu, jih je treba odpraviti, ker slovenizirano voditeljstvo nosi v svojem srcu vedno nemško dušo. Poverjeništvo UJU se vsled tega naprosi, da stori korake, kjer je potrebna remedura.

Zborovanje, na katerem je bilo navzočih 70 članov, je trajalo 2 uri.

A.

+ **Zborovanje učit. društva za laški okraj.** Pretečeno sredo je zborovalo »Učiteljsko društvo za laški okraj« v šoli na Zidanem mostu. Predsednik pozdravlja zavedno učiteljstvo, ki se je odzvalo svoji stanovski dolžnosti v tako častnem številu. Posebej še pozdravlja cenj. goste, ki so posetili današnje zborovanje. Učiteljsko društvo pristopi kot član »Učit. zdravniškem domu v Slatini«, ter »Tvornici učil v Ljubljani«. Tov. V. Jurko je podal kratko sliko o dejanskem položaju Koroške med plebiscitom, ter omenil italijansko - nemški teror na naše ljudi. Glede vzor, pravil učit. društev, se pošljejo tozadevna izvajanja tov. Bučarja v to določenemu odseku v Ljubljano. Prihodnje zborovanje se objavi pravočasno v »Učit. Tovarišu«.

+ **Novomeško okrajno učiteljsko društvo** je zborovalo dne 14. oktobra 1920 v ljudski šoli v Novem mestu. Udeležba je bila dobra; vendar bi pričakovali toliko stanovske zavednosti, da bi se po dolgih mesecih odzvali povabilu in se udeležili zborovanja vse tovarišice in tovariši. Tovariš predsednik otvori zborovanje, pozdravi vse navzoče, posebno pa je še pozdravil na novo došle tovariše in tovarišice. — Nato je predaval vladni svetnik Seidl o Wilsonovi črti. Dokazal je najprvo v geološkem oziru, da tvori mejo med Italijo in Jugoslavijo naravna meja med Beneško ravnino in med Alpami oziroma Krasom. Na zato prirejenem zemljevidu nam je natančno razložil razliko med sestavinami, ki so v Alpah odnosno na Krasu in Beneški ravnini. Tudi v političnem oziru ne dosežemo mnogo z Wilsonovo črto in moramo vedno stremiti za tem, da dosežemo omenjeno naravno mejo. Primorje je jugoslovansko in ostane jugoslovansko. Opozoril je navzoče z navdušenimi besedami na Jugoslovansko Matico, katere član mora biti gotovo vsak zaveden Jugoslovan. — Po nad ure trajajočem predavanju je žel g. svetnik toplo zahvalo navzočih; na kar se mu je tudi predsednik prav prisrčno zahvalil.

Pri slučajnostih pa se je obravnavalo sledeče:

1. Nova pravila za okrajno učiteljsko društvo sestavi do prihodnjega izrednega občnega zbora tovariš Kosec iz Trebnjega. Njemu naj vsi člani sporoče eventuelne želje in nasvet o premembi pravil.

2. Zneski določeni v § 18. š. i. u. r. za učila i knjižnice naj se naredbenim potom vsaj podesetorijo.

3. UJU. — poverjeništvo Ljubljana naj poskrbi, da se učiteljstvu nakaže prosto stanovanje in drva, oziroma naj se izplača primerna odškodnina v denarju. Učiteljstva onkraj Kupe in onkraj Sotle dobiva vse to, samo učiteljstvo v Sloveniji naj bo prikrajšano! Ne vrši le istih dolžnosti? Višji šolski svet v Ljubljani pa mora izdati nove tozadevne dekrete.

4. Dalje naj poverjeništvo **energično** zahteva, da se tudi učiteljstvu izplača 25% doklade, ki so jih prejemali drugi državni uradniki v času od 1. junija do 30. septembra 1920. Ne odnehati in popustiti! Učiteljstvo ne trpi več, da bi se pometalo z njim!

5. Višji šolski svet se naprosi, da izda odlok, da se vrši klasifikacija otrok polletno.

6. Dalje je bil sprejet predlog, da se mora vsak član društva pravočasno **opravičiti**, če ne pride na zborovanje, sicer se ga bo kaznovalo z denarno globo.

Namesto prihodnjega zborovanja bo izredni občni zbor v Novem mestu 7. grudna 1920, na kar že danes opozarjamo.

Ko je tovariš predsednik še opozoril na »Učiteljsko samopomoč« ter na »Tvornico učil«, je zaključil zborovanje.

+ **Učiteljsko društvo za marenberški okraj** zboruje v četrtek dne 18. novembra s pričetkom ob 9. uri predpoldne v Vuzenici v novi šoli. Dnevni red: 1. Poročilo predsednika. 2. Dopisi. 3. Zborovanje »Zaveze« v Mariboru (poroča tov. Golob). 4. O telovadbi. (Poroča tov. Porekar). 5. Slučajnosti. Pridite vsi! — Mirko Lešnik, t. č. predsednik.

Iz Jugoslavije.

— **Učitelji - poslanci.** Člen 15. novega volilnega reda, ki odnejuje učiteljstvu in državnemu uradništvu pasivno volilno pravico, nam je v veliko škodo in bomo to uvideli šele pri razpravah v konstituanti. V dosedanjem narodnem predstavništvu smo imeli nekaj učiteljev - poslancev, vendar je bil stik, med njimi in našimi organizacijami prerahel. Ravno sedaj, ko pride v razpravo končna ureditev naših plač in popolno izjednačenje z državnim uradništvom, ko pride v razpravo šolski zakon, bi rabili čimveč učiteljev - poslancev v parlamentu, ki bi bili odločni zagovorniki naših teženj v zbornici. Toda žal, se je le malo strank spomnilo učiteljstva in kolikor imamo dosedaj informacij, je le malo učiteljev kandidiralo. Iz Srbije poročajo, da kandidira Jugoslovanska demokratska stranka učitelja Vidosava Ševanovića; v Sloveniji pa kandidira ista stranka tri kandidate iz učiteljskih vrst, in sicer nadučitelj Antona Gnusa, nadučitelja J. Sabatija in šolskega ravnatelja Karel Kvedra. Z obžalovanjem pa moramo konštatirati, da se druge stranke niso spomnile na učiteljstvo; v kolikor nam je znano in se da kontrolirati iz kandidatnih list. V našo stanovsko korist bi bilo, če bi bili vsi izvoljeni. Kakor videti, bo zastopstvo našega stanu zelo pičlo v parlamentu in bomo odvisni od drugih poslancev - neučiteljev, da bodo zagovarjali naše interese! V našo stanovsko in šolsko korist je, da pridejo v konstituanto samo taki poslanci, ki so odločni zagovorniki naših zahtev in od katerih imamo zanesljivo prepričanje, da bodo glasovali in se za naše gmotne in pravne interese in podržavljenje šolstva. Kolike važnosti so našim stanovskim zahtevam naklonjeni poslanci v zbornici, se zavedamo, če se spomnimo na bol, ki nas je navdajala, ko sta dva učitelja - poslanca glasovala v kranjski deželni zbornici, **pod pritiskom sozastopnikov SLS, proti regulaciji učiteljskih plač.** Ta sramota še ni pozabljena! Strnjeni se moramo torej zavzeti za to, da bodo prišli v konstituanto poslanci, ki so učiteljskim zahtevam prijazni, ne pa oni, ki nas hočejo zopet razdeliti in napraviti odvisne od dežel in nam s tem zopet poslabšati naš gmotni in pravni položaj, ter oslabiti šolstvo.

— **Narodna Prosveta prosi,** da ji poročajo tovariši vseh pokrajin brzojavno o kandidatih-učiteljih za bodočo konstituanto, ki so jih postavile razne stranke na svoje liste. Ugotoviti hoče, koliko učiteljev kandidira pri sedanjih volitvah in katere stranke so postavile tudi učitelje kot kandidate.

— **Clara pacta...** Ne bomo debatirali o oklicu, ki je bil brez podpisa izdan po vseh slovenskih listih na učiteljstvo iz zasedenega ozemlja, da naj se vrne, »ker narod kliče!«, ker bomo o oklicu še ob priliki izpregovorili. Zbrali pa bomo imena vseh doktorjev od pisarne za zasedeno ozemlje, urada za zaščito dece pri deželni vladi in od vseh bivših advokatov in politikov v Primorju, ki se sedaj nahajajo v Mariboru in drugje po Sloveniji, da izdamo na nje enak klic: »ker narod kliče svoje voditelje nazaj!« Predpogoji za vrnitev učiteljstva so, **da vlada izposlule** prevzetje in nastavljanje tega učiteljstva v zasedenem ozemlju (posameznike osebno pošiljati v zasedeno ozemlje je brezglavo delo, ker vsi slučaji dosedaj govore, da nikče ni bil sprejet); rešiti je vprašanje, kdo bo povrnil potne stroške, štetja službenih let itd. itd. Vsaj toliko bi morala **vlada** prej napraviti in pripraviti, kolikor je izdelala in uredila tozadevno vprašanje glede Koroške. To naj premisli izdajatelji onega oklica predno izdajo nezrel in brezploden oklic, ki samo razburja javnost in učiteljstvo in kar je glavno, da meče luč **nerodoljubja** na učiteljski stan in ga s tem žali in blati.

— **Koroško učiteljstvo naj se ne pusti begati** medsebojno v vprašanju nameščenja in premeščenja v Jugoslaviji ter naj se vselej prej raje obrne za pojasnilo na višji šolski svet, predno izreče svojo sodbo. Pojasnila bo dal lahko zastopnik učiteljstva pri višjem šolskem svetu. V

slučaju kakšega nesoglasja, naj se prizadeti obrneio raje na organizaciio, da ona posreduje pri vladi in šolski oblasti. Prenagla kritika često le škoduje in po nepotrebnem vznemirja prizadete, ki so že itak v težkem položaju. Pričakujemo pa tudi od vlade, da da koroškemu učiteljstvu navodil in poročil o položaju in ga ne pusti v negotovosti in nejasnosti.

— **Ogabna gonja zoper učiteljstvo.** Pričakovali smo, da bo v Jugoslaviji bolje in se ne bo učiteljski stan izrabljal kot sredstvo v politiško agitaciio v volilni borbi. Toda predvojne manire so stopile zopet na dan ker »Slovenec«, »Domoljub« in »Straža« hujskajo po svojih predalih zoper učiteljski stan zgoli iz volilnih namenov po načinu, ki so ga vajeni iz predvojne dobe. Zloraba učiteljskega stanu v volilni borbi znači kratiti učiteljstvu ugled v javnosti in so politiki, stranke in časopisi, ki to delajo, vse obsodbe vredni. Enako obsojamo izrabljanje teh napadov zopet v svoje politično-agitačne namene z druge strani. Samo na bivšem Kraniskem se je razpasla navada, da se iz vsake učiteljske in šolske zadeve napravi politikum, iz katerega kujejo politične stranke svoj kapital. To se je razširilo sedaj na Slovenijo. S tem, če izrabljate učiteljski stan v javnosti za agitaciio, mu ne koristite, ampak škodujete le na ugledu. Zakaj se pusti druge stanove pri miru in se jim ne jemlje stanovskega ugleda!? **Učiteljstvo je pa mnogo tudi temu samo krivo, ker je dopustilo, da se je ime njegovega stanu vlačilo in zlorabilo po časopisju ravno v času volilne borbe. Krivo je, ker ni vedno in dosledno protestiralo na obe strani proti temu, da se izrabljata stanovsko in šolsko vprašanje kot politikum.** Tip takega nesramnega napada na učiteljski stan je članek v »Domoljubu«, ki ga prinaša pretečeni teden pod naslovom »Zadosti nam je!« in se dobesedno glasi: »Dolgo časa smo molčali iz raznih ozirov. Sedaj ne bomo več. Stvar je tale. Po Sloveniji so v zadnjih dveh letih nakupičili po raznih kotih nebroj šolskih razredov. Višji šolski svet nič ne vpraša, ali je dobiti prostora ali ne, ali more občina v sedanjem času prevzemati nova bremena ali ne: nobena pritožba nič ne pomaga, gospod šolski nadzornik Gangl, zaščitnik množice liberalnega učiteljstva so tako ukazali in — kmet, jezik za zobmi! Pa ko bi s temi razredi res kaj dosegli, da bi otroci kaj profitirali. Ne duha ne sluha o kakšni večji izobrazbi. Pač pa so posledice tele: 1. V vsako občino se navali velikanska množica **skrajno lenega nedelavnega** (malo je izjem) liberalnega učiteljstva, ki je k večjem delavno pri kakšnih sokolskih prireditvah, za dober in reden šolski pouk pa ima to učiteljstvo (z nekaterimi častnimi izjemami) toliko smisla kot lažnjivi kljukec za resnico. 2. Velik del tega učiteljstva je vedno na različnih »bolezenskih« in »učnih« in Bog zna kakih dopustih še. Bolezen jih seveda ne ovira sodelovati pri vseh sokolskih in liberalnih prireditvah. Pri vsem tem vlečejo polno plačo, poleg tega jim država plačuje namestnike, ki tudi semterta zbolijo in dobijo svoje podnamestnike, s primerno državno plačo. 3. Zato se ne moremo prav nič čuditi, da mora država (oziroma ljudstvo) plačevati na leto za učiteljstvo v Sloveniji čez 76 milijon kron (glej državni proračun za leto 1920/21), medtem ko plačuje za poljedelstvo le 20 milijonov kron in za bogočastje (duhovnike in župne pisarne) 3 milijone in pol kron.«

— **Napadi na višjega šolskega nadzornika Gangla.** »Slovenec« in »Domoljub« se zaganjata z vso silo v višjega šolskega nadzornika Gangla, ker ne zavira razvoja šolstva, ampak ustreže želji ljudstva, kjer isto to izrazi, da razširi šolo. To ne diši mračnjaštvu in klerikalizmu, zato ga ljuto napada. Že pred časom je prinesel »Slovenec« vest, da višji šolski svet ne vpraša »ljudstva« (reci fajmoštrov!) pri razširjenju šol, a ker se je tedaj »Slovenčevo« tendenciozno laž od strani predsedstva višjega šolskega sveta nepopravljeno ignoriralo, je dobil sedaj še večjo korajžo »Domoljub«, ki poleg po šolski upravi udriha tudi po učiteljstvu. Učiteljstvo se bo že znalo samo braniti in vedlo na pravi način in na pravem mestu reagirati na nesramne napade. Prepričani smo, **da se ni niti en slučaj razširienja izvršil brez zakonite podlage in se ni dovolievalo dopustov proti predpisom,** zato se temboli čudimo predsedstvu višjega šolskega sveta, da če že ne brani svojega uradništva, da bi vsaj varovalo avtoriteto šolske uprave in uradno poslalo popravek kar store v enakih slučajih vsi uradi in njih predstojniki. Samo višji šolski svet dopusti, da se razširjajo neresnične vesti o šolski upravi.

— **Draginjske doklade omoženih učiteljic.** Prejeli smo in priobčujemo: Še dobro se spominjam, s kako velikim navdušenjem sem se vozila na učiteljski kongres v Beograd! Koliko svetlih nad me je navdajalo, koliko naklepov zorelo! Kako drugačno pa je bilo moje duševno razpoloženje, ko sem čitala zadnji Uradni list in zadnjo Tovariševo številko. — Tako tedaj, kot omožena učiteljica, ki službuje 23 let, naj za 200 K manj dobim, kakor pa maturantka, ki je šele začela službovati. Tako hočejo plačati mene, ki sem delala in žrtvovala celo svojo mladost za domovino! Ali sem postala naenkrat manjvredna, inferiorna moč? Zakaj so videli samo zakonske žene! Poznam tri sestre s skupnim gospodarstvom, vse v državni službi. Vse tri dobe polne draginjske doklade. — V nekem lepem mestu v Sloveniji službuje mnogo hčerk tamkajšnjih višjih uradnikov. Te nežne gospice imajo mnogo dopustov, po pol leta in še več. Ako se jim podeli višji razred, protestirajo in obremenjeni nadučitelj mora zapustiti nižji razred in se preseliti v višjega, da se fina gospodična čuva, ker je njen papa visok gospod. Take gospice stanujejo pri starših, imajo hrano zastonj in službujejo le, da si nabavijo elegantne toalete. Mislite, da je pri nas tako? Naša plača gre navadno za boljšo vzgojo otrok. Ali si pa morda kdo domišljuje, da je mogoče sinu visokošolcu študirati s prispevkom 3 dinarjev na dan, kot znaša vzgojevalnina?! Službena pragmatika, kje si?! Nočemo miloščinj v obliki draginjskih doklad, dajte nam plačo, da pošten človek dobi za pošteno delo plačilo. Zakonski pari na plan! Ali boste trpeli take krivice? Skličite vendar zborovanje prizadetih, slično onemu, kakor smo ga imeli l. 1918. v Gradcu. Postavili smo se po robu in imeli uspehe. Tudi sedaj nočemo trpeti krivice! Tovarišicam pa, ki so »ledig in frei«, kličem: »Bodite pametne! Ko Vas luna trka in ste zaljubljene, nikar se ne možite. Uživajte ljubezen, saj država skrbi za Vas, a ne možite se!« Moja zakonska sreča me stane 1000 K na mesec. Celo življenje mi je bila vodilna zvezda čisto, neoporečeno življenje, — zdaj vidim, da tega ni treba. Saj še država podpira nemoralno življenje! Sicer se to dogaja v časih, ko se sleparji vozijo elegantno v avtomobilih, a poštenjaki gazijo blato v raztrganih črevljih. Godi se v času, ko se masti tihotapstvo, verižništvo in oderuštvo pri šibečih mizah, a gladen hodi poštenjak na delo! — Na plan tedaj za našo pravico! M. G.

— **Užaljeni dr. Velikonja.** Vladni koncipist dr. Velikonja, ki ga je poverjeništvo za prosveto odredilo v višji šolski svet, da pomaga imenovati »avtonomne« nadzornike, toži uredništvo »Učiteljskega Tovariša«, ker ga je imenovalo v članku »Muhe enodnevnice« — klerikalnim petelinom. — Potek razprave je popolnoma odvisen od osebnega tolmačenja sodnika, če smatra besedo petelin za psovko. Pristranosti imenovanja nadzornikov pa ne izbriše tudi ta **tožba.**

— **Učiteljem Koroščem in Primorcem,** ki se nahajajo še na Koroškem, daje informacije o našem bodočem postopanju naše nastanitve učitelj Vinko Möderndorfer v Dravogradu.

— **Obsojeni obrekovalci.** Na tožbo zastopnikov naprednega učiteljstva Engelberta Gangla, L. Jelenca in J. Dimnika sta bila na razpravi pred ljubljanskim okrajnim sodiščem obsojena klerikalna lista »Slovenec« in »Slovenski Učitelj« zaradi sramotilnih napadov na napredno učiteljstvo, zlasti pa na zgoraj imenovane zastopnike. Seveda sta se tožena urednika izgovarjala, da »nista nič brala«. Obsojena sta bila zaradi zanemarjanja uredn. dolžnosti Miha Mojškerc na 400 K ali 40 dni zapora in učitelj Labernik na 100 K ali 10 dni zapora.

— **Poziv!** Vsi učitelji (vse učiteljice), ki so rojeni (rojene) na Koroškem, oziroma tja pristojni (pristojne) in ki so do glasovanja službovali (službovale) na ljudskih in meščanskih šolah plebiscitnega ozemlja, katero je spadalo pod začasno upravo deželne vlade za Slovenijo v Ljubljani, bodisi da jih je na te šole imenovala prejšnja avstrijska šolska oblast, ali višji šolski svet v Ljubljani, se pozivljajo, da naj se takoj povrnejo na Koroško, in sicer ali na svoje zadnje službeno mesto, če je to še mogoče, ali pa drugam na Koroško, kjer naj čakajo sprejema v avstrijsko šolsko službo na omenjenem ozemlju. V to svrho jim je takoj vložiti prošnje za ta sprejem pri pristojnih okrajnih šolskih nadzornikih, in sicer: za sodnijski okraj Borovlje: pri Josipu Juvanu pri okr. glavarstvu v Celovcu; za rožeški sodnijski okraj pri nadzorniku Hugo Moro v Beljaku; za velikovški politični okraj: pri nadzorniku Josipu Socherju v Velikovcu; za ljudsko šolo v Labudu: pri nadzorniku Rudolfu Lacknerju v Wolfsbergu. — A tudi drugim učiteljem (učiteljicam), ki so služili (služile) na gori označenem ozemlju, se priporoča, da prosijo za sprejem v ljudskošolsko službo na tem ozemlju. Poverjenik: Dr. Verstovšek.

— **Novoimenovani črnomaljski okrajni šolski** nadzornik K. Barlè se je zaradi bolezni odpovedal nadzorništvu.

— **Plače vseučiliških profesorjev.** Ministrski svet je podpisal odlok, s katerim se zenačijo plače in doklade vseučiliških profesorjev in profesorjev višjih strokovnih šol v Ljubljani in Zagrebu s plačami beograjskega vseučilišča. Ta odlok velja od 1. oktobra dalje.

— **Težko je obolel** tov. Ivan Glinšek, nadučitelj in gerent v Rogaški Slatini. Vrlemu tovarišu želimo skorajšnjega zdravja!

Članarina in darila za učiteljski konvikt: Našemu pozivu **»Teden darovanja za učiteljski konvikt«** z ozirom na povišanje plač so se odzvali: Rus Vilibald, okrajni šolski nadzornik, 20 kron; Završnik Stanko, 20 K; Završnik Alfonz, 20 K; Sepaher Anton 10 K; Rojina Vladimir 10 kron; Bradaška Albina, 20 K; vsi iz Kranja. — Rapè Andrej, okrajni šolski nadzornik, 20 K; Rapè Stane, 10 K; oba s III. m. šole. — Lunaček Aleksander, 10 K; Brezovar Matija, 10 K; Brolih Marija, 10 K; Hvala Karmen, 10 K; Kromar Karolina, 10 K; vsi iz Št. Ruperta. — Janko Baraga, 25 K; Bulovec Alojzij, 25 K; Kokalj Janko, 25 K; Zupančič Franc, 20 K; Debeljak Zmago, 30 K; Rabič Alojzij, 20 K; Kren Antonija, 20 K; Markizeti Marija, 20 K; vsi s Koroške Bele. — Orožen Janko, 10 K; Novak Alojzij, 10 K; Jeras Josip, 10 K; Lenarčič Janko, 10 K; Pečjak Rudolf, 10 K; Dragan Anton, 10 K; Brgles Avguštin, 10 K; Jelenc Luka, 10 K; vsi s I. meščanske šole v Ljubljani. — Perko Lovrenc, 10 K; Rus Marija, 10 K; Gostič Florijan, 10 K; vsi iz Poljan nad Škofjo Loko. — Josip in Katarina Kobal iz Grahovega, 20 K. — Anton Pavčič iz Kostanjevice, 10 K. — Fran Flerè, 10 K; Mira Kranjc, 10 kron; Fran Klavora 10 K; Mira Lehrmann 10 kron; vsi iz Kranjske gore. — Čepon, 40 K; Tratar, 20 K; Škulj Andrej, 20 K; Petje, 20 K; Mlekuš, 20 K; Fegic, 40 K; Mlakar, 20 K; Držaj, 10 kron; vsi z II. m. deške ljudske šole. — Peter in Mina Jankovič, 20 K; Balbina Wittenbachova, 10 K; Vinko in Tilka Požar, 20 K; Ivanka Strelova, 10 K; Julijan Sinigoj, 10 K; Ana Smolnikarjeva, 10 K; Marica Špesova, 10 K; vsi iz Vojnika. — Učiteljstvo iz Poljan nad Škofjo Loko, 30 K; (preostanek vožnje na učit. zborovanju v Kranju.) — Marija Tavčarjeva s Krškega, 20 kron. — Golež Fran, 17 K 94 v; Senčar Minka, 13 K 60 v; Golež Roza, 8 K 46 v; vsi iz Stranic pri Konjicah. — Konrad Barlè, 25 K; Leopold Morela, 15 K; Amalija Vardjan, 10 K; Marija Zakrajšek, 10 K; Jožica Gregorač, 10 K; Viljem Menard, 10 K; Joško Zalar, 10 K; Ivan Golob, 10 K; Berta Uršič, 10 K; Marija Zorec, 10 K; Anda Bevk, 10 K; Vladimir Rustja, 5 K; Lorica Rustja, 5 K; vsi iz Metlike. — Arh Marija, 10 K; Ekel Gizela, 10 K; Ivanetič Ada, 10 K; Mikolič Žefa, 10 K; Zurc Pavla, 10 K; Clarica Marija, 10 K; vse na dekliški ljudski šoli v Novem mestu. — Učiteljstvo črnomeljske šole, 90 K. — Žirovnik Janko, 50 K; Antončič M., 10 K; Hladek M., 10 K; Črne Pavla, 10 K; Dietz Pavla, 10 K; Papler G., 10 K; Petrič M., 10 K; Sturm K., 10 kron; Miklavčič A., 10 K; Smole D., 10 K; vsi iz Borovnice. — Gomi Marta, 10 K; Jančič Ivan, 10 K; Hočevar Julija, 10 K; Kajnih Valentin, 10 K; Kaukler Valentin, 10 K; Lukner Marijana, 10 K; Mahnič Adela, 20 K; Martinc Marija, 10 K; Mervic Dora, 10 K; Ramšek Fran, 10 K; Randl Roza, 10 K; Stritar Albin, 10 K; Šerona Vinko, 10 K; Žolnir Ivan, 10 K; vsi na narodni šoli, Ptuj — okolica. — Josip Ažman, 20 K; Ana Schiffrer - Čop, 20 K; Marija Legat - Jeglič, 10 kron; vsi z Breznice pri Žirovnici. — Franica in Ivan Bezeljak, 40 K; oba iz Žalne. — Ivana Schneider, 10 K; Minka Sever, 10 K; Leopold Čulk, 10 K; vsi iz Cezanjevcev pri Ljutomeru. — Miloš Grmovšek, okr. šolski nadzornik v Slovenjgradcu, 20 K. — Bernard Andoljšek, 10 K; M. Ažmanova, 10 K; H. Breindl, 10 K; M. Kalinova, 10 K; vsi iz Litije. — Rataj St. iz Razborja, 10 K. — Učiteljstvo v Mengšu namesto venca na krsto Vide Levc - Šorn in sicer: Peter Sirc, 21 K; R. Božič, 21 K; Emilija Gerkman, 21 K; Gizela Ušeničnik, 21 K; Štefanija Levec, 21 K; Janko Likar, 20 K; Fran Marolt, 10 K; oba s IV. m. deške ljudske šole. — Jakob Dimnik, 50 K; Pavel Plesničar, 50 K; Slavoj Bolhar, 30 K; Janka Prosenčeva, 20 K; Duro Ivan Lesica, 20 kron; Juraj Režek, 10 K; Milka Rapetova, 10 K; Škrinjar Alojzij, 10 K; Galè Fran, 10 K; Grum Fran, 10 K; Sadar Vendelin, 10 K; Petrovec Ciril, 10 K; Trobej Matija, 10 K; Repovš Miroslav, 6 K; Josip Ambrožič, 5 K; vsi s I. mestne deške ljudske šole. — Uspeh darovanja — 2081 K. — **Darovanje se bo nadaljevalo do 8. decembra t. l. Prav lepo vabimo vse učiteljstvo, ki se zaveda dolžnosti napram učiteljskim sirotam, da vsak in vsaka položi svoj dar na žrtvenik učiteljskega konvikta.** — Jakob Dimnik, blagajnik.

Književnost in umetnost.

Vse pod tem zaglavjem navedene knjige, muzikalije, tiskovine itd. prodaja in sprejema zanje naročnino knjigarna „Učiteljske tiskarne v Ljubljani“, Frančiškanska ulica št. 6.

Mladinsko slovstvo. Izšla je krasna mladinska knjiga, drugi del »Čeških pravljic« Božene Němcove. — Knjigo je priredil dr. Ljudevit Pivko že leta 1914 in jo podaril Sokolu v Mariboru, ki jo je izdal sedaj kot 9 zvezek svoje knjižnice. — Mladina bo s slastjo čitala krasne pravljice, ki so pisane v vzorno lepem jeziku, kakor prvi del, ki je izšel leta 1912. — Knjiga se dobiva pri Sokolu v Mariboru (pri g. Franu Majerju, trgovcu, Glavni trg), vezan izvod 12 K, broširan 10 K (po pošti samo po povzetju). — Knjigo toplo priporočamo vsem, ki hočejo mladim čitateljem pripraviti veliko veselje, zlasti pa šolskim in ljudskim knjižnicam.

Podkovstvo. Pouk kovačem in konjerejcem. Sestavil živinozdravnik Lovro Tepina, vodja drž. podkovske šole v Ljubljani. — V zalogi Jugoslovanske knjigarne je izšla knjiga gorenjega naslova. Cena ji je 45 K.

ZA REZERVNI SKLAD UJU. — POVERJENIŠTVO LJUBLJANA.

Prostovoljni organizačni davek.

(Sklep upravnega odbora Zaveze z dne 27. decembra 1918.)

LXIII. izkaz.

Po **420 K:** Učiteljstvo v Metliki. Darovali so: Barle Konrad 75 K, Morela Leopold 45 K, Amalija Vardjanova, Mar. Zakrajščkova, Jožica Gregoračeva, Menard Viljem, Zalar Joško, Golob Iv., Anda Bevkova, Berta Uršičeva in Marija Zornova — po 30 K ter Rustja Vladimir in Lorica Rustjeva po 15 K. — Po **121 K:** Učiteljstvo mešč. šole — Tržič. — Po **103 K:** Učiteljstvo v Kranju. Prispevali so: Rus Vilibald 20 K, Završnik Stanko 30 K, Završnik Alfonz 20 K, Mahkota Anton, Sepaher Anton in Rojina Vladimir po 10 K. Preostanek »golaža« v Dupljah 3 K. — Po **90 K:** Vodstvo ljudske šole — Vojnik. Prispevali so po 10 K: Peter in Mira Janković, Balbina Wittenbachova, Vinko in Tilka Požar, Ivanka Strelova, Šinigoj Julijan, Ana Smolnikarjeva in Marica Špesova. — Po **80 K:** Učiteljstvo v Kranjski gori. Tovariško so se odzvali ter darovali po 20 K: Fleré Fran, Mira Kranjc - Černetova, Klavora Franjo in Mira Lehrmanova. — Po **80 K:** Šolsko vodstvo Rače. Poslali so po 20 K: Paulšek Ivan, Franja Bizjakova, Manica Vokačeva in Marica Paulškova. — Po **80 K:** Ljudmila Janežičeva — Ptuj. Prispevali sta po 30 K: Marija Voršičeva in Alojzija Kocmutova, pošiljateljica pa je priložila 20 K. Po **60 K:** Ravnateljstvo mešč. šole v Krškem. Prispevali so: dr. Romih, Zavrl, Vutkovič, Mikulič, Žabkar in Fink. Po **50 K:** Učiteljstvo — Hoče pri Mariboru. Po **40 K:** Anton in Antonija Germek — Krašnja; Rapé Andrej — Ljubljana; Ivanka Prosenčeva — Ljubljana. Po **30 K:** Bolhar Alojzij — Ljubljana. Po **20 K:** Skrbinšek Nace — Planica — Fram; Skrbinšek Vladko — Jarenina; Piésničar Pavel, Rapé Stanko, Rapé Milka, Repovž Friderik — Ljubljana; Helena Franketova — Brezje pri Dobrovi; Hiti Matija — Dob; Šmajdek Ivan — Krtina; Luznar Fr. — Primskovo pri Kranju; Dora Heinricherjeva — Trboje; Marija Tavčarjeva — Krško. Po **10 K:** Rataj St. — Razborje; Marolt Fr. — Ljubljana; Vuga Ivan — Komenda; Ana Malijeva — Primskovo; Gmus Anton — Dol pri Hrastniku; Hermina Lundrova — Hrastnik. Po **6 K:** Lapajne Josip — Cerklje. Preostanek nekega plačila. Po **5 K:** Alojzija Skrbinškova — Planica-Fram. — Današnji izkaz **1545 K.** Prej izkazanih **23.668 K.** Skupaj **25.213 K.**

Ivan Petrič,
Ljubljana, XII., Gasilska cesta št. 172.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Franc Štrukelj.
Last in založba UJU. — poverjeništva Ljubljana.
Tiska »Učiteliska tiskarna« v Ljubljani.

Traži se mlada, simpatična
učiteljica Slovenka
kao odgojiteljica k dvoje djece od 8 i 7 godina. Nastup odmah. Prepis svjedočbe, sliku i ponudu molim upraviti na
Katarina pl. Reiner,
Teharje 31, pošta Štore.

„Efesin“
črnilni ekstrakt
tovarna FRANC SCHÜLLER, Amstetten pravkar dospel. — Cena za 1 kg za 40 litrov Ia črnila 308 kron — franko.
Predvojna kakovost.
Rudolf Cotič, Vrhnika.

Svojim tovarišem!

Mrzel pot polije in strah pretrese vsakega naprednega učitelja, ako se zamisli nazaj v polpretekle dni, v dobo Šušteršič-Lampetove pesti. Z gnevom v srcu se spominja, kako neusmiljeno je švigal klerikalni bič po plečih naprednega učiteljstva in mu prizadeval žgoče rane, duševne in telesne muke in krivice vseh vrst. Numerirali so nam kosti, metali v grape, gradili za nas oslovske mostove, uničevali eksistence učiteljskih rodovin. Pravice niso poznali: doklade in podpore so delili po Šušteršičevi previdnosti, službe po pripadnosti k Slomškovi zvezi. Dobrotno nebo nas obvaruj, da bi se še kedaj vrnili časi učiteljskih tiranov!

Prišel je tudi za nas čas svobode. Ob prevratu smo se oddahnili, neznosne vezi, tesni oklepi in teški okovi so padli z naših izmučenih teles Sedaj dihamo prosteje, živimo svobodneje. Toda, tovariši, naša bodočnost in bodočnost naše šole je še negotova, zavita v neprodirno temo prihodnjih časov. Naš gnotni položaj še ni urejen, ni utrjen, temelja, kamor naj se postavi in zgradi veličastna stavba, posvečena ljudski izobrazbi in omiki, svetišča prosvete, šolskega zakona še nimamo. Delavnih, previdnih, za ljudsko izobrazbo vnetih mož bo treba, ki bodo s šolskimi uredbami utemeljevali lepšo, boljšo in srečnejšo bočnost našega naroda. Še par dni nas loči od onega velepomembnega, zgodovinko važnega dne, ko nam bo treba izbirati take može, ko bo naš narod prvič stopil svoboden na volišče, da si izbere svoje predstavnike za ustavotvorno skupščino. Delo, ki čaka našo prvo ustavotvorno korporacijo, sega v bodočnost, ono ni samo trenotnega pomena, ono je delo bodočnosti za naš narod in našo državo. Bodočnost našega naroda je pa odvisna od našega šolstva. Zato morajo naš narod predstavljati v ustavotvorni skupščini možje, ki znajo ceniti pomen šole, ki se zavedajo dejstva, da more le dobra šola dati narodu tega, kar potrebuje v svojem narodnem, gospodarskem in prosvetnem življenju.

Komu naj poverimo bodočnost šole, ako ne onemu, ki je s svojim dosedanjim delom dokazal pojmovanje šole in vzgoje, ako ne onemu, ki je povsod in vedno pokazal pravo razumevanje resnice, da je šola bodočnost naroda in države!

Ako po vrsti pregledamo vse politične stranke, ki stopajo v naši domovini v volilno borbo in izločimo delo in zasluge teh strank za naše šolstvo in učiteljstvo, moramo brez vsakega strankarstva odločno in jasno izjaviti, da je „Jugoslovanska demokratska stranka“ ona, ki je doslej vedno zastopala interese šolstva in učiteljstva, da je to stranka, ki bo to delala tudi naprej, ki bo tudi v prihodnje zvesta ostala svojemu šolskemu programu. Dolgoletno borbo, ki jo je vodilo učiteljstvo za svoj gmotni položaj, je izvojevala JDS, njeni zastopniki v začasnem narodnem predstavništvu so zastavili vse svoje moči, ves svoj

vpliv, da se je zboljšal učiteljstvu prej naravnost obupni gmotni položaj. Z mirno vestjo lahko trdim, da bi bile zadnje naše draginjske doklade padle v vodo, če bi se ne bili z vso vnemo zavzeli za nas gg. ministra dr. Kukovec in Pribičević in minister n. r. g. dr. Kramer. Ureditev našega gmotnega vprašanja je in ostane delo in zasluga JDS in njenih predstavnikov. Po vseh šolskih okrajih na bivšem Kranjskem bi paševali tudi v prihodnje Štrukelj-Verstovškovi okrajni šolski nadzorniki, ako bi naši organizaciji ne bili priskočili na pomoč predstavniki JDS in tako pripomogli do veljave zakonitim določbam in odredbam.

Kdo naj stvori nov moderni šolski zakon na napredni podlagi, ako ne možje, ki so v nesebičnem delu dokazali, da imajo dušo in srce za šolo, umevanje za napredek in širok in krepak razvoj narodnega šolstva.

Če natanko premislimo in resno preudarimo vse to, pridemo do zaključka, da naša odločitev, za katero stranko naj glasujemo 28. novembra, ne bo težka. Pod klerikalni jarem ne hrepeni nihče izmed nas! Pokrajinsko in občinsko šolsko avtonomijo odklanjamo z vso odločnostjo! Kdor bi torej glasoval za klerikalno stranko, bi se izrekel za to, da naj plačujejo učiteljstvo občine, usodo šole pa odloča pokrajinski deželni zbor v Ljubljani, ki bi bil po večini klerikalen. Prišli bi časi hujši od onih, ki sem jih slikal v uvodu teh vrstic. Noben razsoden učitelj tudi ne bo glasoval za NSS. Če je katera stranka v Sloveniji nepotrebna, je gotovo ta. Sama ne ve, čemu se je ustanovila, potrebe v to ni bilo prav nobene. Poklicali so jo v življenje nekateri, ki hočejo na vsak način stati na čelu kake stranke. Za napredek šolstva ni storila še ničesar, in ni pričakovati, da bi moglo sploh kedaj kaj vplivati na njegov razvoj. Kdor bi glasoval za to stranko, bi po nepotrebnem cepil glasove v prid klerikalni stranki. Narodno čuteč učitelj ne bo glasoval za JSDS, četudi stoji na napredni podlagi, ker obsojamo njen internacijonalizem. Ne cepite glasov tudi s tem, da bi glasovali za SKS. JDS gre samostojno v volilni boj, in vsak posamezni glas, ki se odda kjerkoli za njo, pride do veljave.

Kakor učitelj in tovariš se obračam do Vas, da Vas opomnim na vse to in prepričan sem, da Vam odločitev ne bo težka. Bodočnost naše šole, naš stanovski interes, naša čast nam narekuje, da zastavimo mi učitelji vse svoje moči, ves svoj vpliv, da zmaga stranka, ki je stranka dela za šolo in učiteljstvo, da zmaga JDS.

Ni dovolj, da na dan volitev glasujete za listo JDS, zastaviti morate ves svoj vpliv, da izide kot zmagovalka iz volilne borbe ona stranka, ki ji moremo mirne duše poveriti skrb in delo za našo šolo. In ta stranka je JDS.

Ako storimo vsi svojo dolžnost kot učitelji in državljani, storimo le to, kar zahteva od nas naša šola, naš narod in naša država.

Ravnatelj Jelenc.

Učiteljska tiskarna, Ljubljana.